

Samråd i Uddannelses- og forskningsudvalget d. 30. oktober 2018

29. oktober 2018

Samrådsspørgsmål

Samrådsspørgsmål C

"Hvorfor mener ministeren, det er en god ide at fortsætte de massive besparelser på uddannelsesinstitutionerne i Danmark?"

Samrådsspørgsmål D

"Har ministeren tænkt sig at lade besparelserne på uddannelsesinstitutionerne stoppe endegyldigt i 2022?"

Samrådstale

- Tak formand og tak for invitationen til samråd.
- Jeg er blevet bedt om at svare på to spørgsmål i dag. Det vil jeg gøre samlet.

- Da vi overtog regeringsansvaret i 2015 - efter Socialdemokratiet og Radikale Venstre - stod Danmark med en økonomisk udfordring.
- Skønnet for underskuddet på den strukturelle saldo for de offentlige finanser var på 0,5 pct. af BNP – helt på grænsen i Budgetloven i Danmark.

- SR-regeringen var altså gået helt til grænsen i den økonomiske politik – uden at have en sikkerhedsmargin til budgetlovens underskudsgrænse.
- Og det var også et underskud, der var markant større end oprindeligt forudsat i 2020-planen.
- Det var regeringen nødt til at håndtere.
- Vi besluttede derfor, at det strukturelle underskud skulle nedbringes frem mod målet om strukturel balance på de offentlige finanser i 2020.
- Derfor iværksatte vi et kasseeftersyn for at sikre, at råderummet i 2020 rent faktisk var til fri disposition. Det viste sig senere ikke at være tilfældet.
- Der var i stedet behov for at styrke de offentlige finanser med 5 mia. kr. i 2016 for ikke kun at overholde underskudsgrænsen, men også tage et skridt frem mod målet om strukturel balance i 2020.
- Det var altså en situation med en økonomisk politik helt til grænsen, der var bagtæppet for, at kultur-, undervisnings og uddannelsesområdet blev underlagt et omprioriteringsbidrag – svarende til det, som de øvrige statslige driftsbevillinger, har været omfattet af i årtier.
- Og vi var samtidig i en situation, hvor uddannelsesområdet, havde været undtaget fra det tværgående statslige omprioriteringsbidrag - og dermed også friholdt for de krav om løbende effektivisering og produktivitetsforbedringer, som resten af staten havde været underlagt.

- Samtidig var uddannelsesområdet et af de områder, hvor staten havde investeret mest massivt.
- De videregående uddannelser er fx det område, som tegner sig for den største reale vækst i det offentlige forbrug fra 2010 til 2017.
- Det er blandt andet fordi rigtig mange unge har taget en uddannelse.
- Og det er rigtigt godt, at mange unge uddanner sig - men det betyder også, at det er vigtigere end nogensinde, at vi bruger de penge, der er afsat til uddannelse og undervisning, rigtigt.
- I en tid med et meget begrænset økonomisk råderum, der er det regeringens holdning, at alle områder skal bidrage. Det er ikke rimeligt, at et område friholdes, mens andre må holde for.

- Det er også værd at huske på, at det ikke bare er på statens finanser, men at det også er hos kommuner og regioner, at der løbende arbejdes med effektiviseringer.
- Regeringen og KL samarbejder eksempelvis om et fælles, flerårigt moderniserings- og effektiviseringsprogram, der understøtter og fremmer en effektiv opgaveløsning i kommunerne.
- Konkret gennemfører vi derfor i fællesskab analyser, der kan vise vejen til en mere effektiv drift, bedre ind-

køb og en enklere og mindre bureaukratisk statslig regulering af kommunerne for i alt 1 mia. kr. hvert år.

- Derved kan der løbende frigøres midler til tværgående prioritering, både inden for den kommunale sektor, som beholder halvdelen, og på tværs af de offentlige sektorer, hvor den øvrige halvdel bliver prioriteret.
- Regionerne har for størstedelen af deres udgifter på sundhedsområdet heller ikke været omfattet af et omprioriteringsbidrag – men det betyder ikke, at de ikke løbende har effektiviseret deres drift.
- Regionerne har i al deres tid været underlagt et fast krav om at levere mere for pengene. Frem til 2018 har det været et årligt 2 pct. produktivitetskrav på sygehusene. Og fra 2019 er det erstattet af et nyt teknologibidrag på en ½ mia. kr. årligt.
- Det har fra nogen været fremlagt som et højt mål, at have et 2 pct. effektivitetskrav. Men i virkelighedens verden har regionerne leveret en endnu højere produktivtetsgevinst end forudsat. Set over perioden fra 2003 til 2016 har den gennemsnitlige årlige produktivitetsvækst været på 2,3 pct. på området.
- Derudover er regionerne underlagt et omprioriteringsbidrag for administration på sundhedsområdet på ca. 60 mio. kr. årligt og et omprioriteringsbidrag for det regionale udviklingsområde svarende til ca. 30 mio. kr. årligt.
- Og her er altså tale om store udgiftsområder, som ikke automatisk får tildelt flere midler når aktiviteten stiger –

i modsætning til uddannelsesområdet, hvor taxameter-systemet bevirker, at øget aktivitet bliver kompenseret krone til krone.

- På den baggrund mener regeringen, at det er helt rimeligt, at også uddannelsesinstitutionerne har fokus på at være mere effektive og løse opgaverne smartere.

- Og lad mig i den forbindelse understrege, at omprioriteringsbidraget *ikke* har gjort den offentlige sektor mindre.
- Omprioriteringsbidraget har *netop* gjort det muligt at lave prioriteringer i en tid med et ret begrænset økonomisk råderum.
- Det har gjort det muligt at prioritere midler derhen, hvor behovet er størst, og hvor der var en konkret udfordring, som skulle løses.
- Omprioriteringsbidraget har fx gjort det muligt at styrke dansk politi, at styrke den kommunale velfærd og at gennemføre omfattende kræftplaner.
- Siden 2015 har regeringen bl.a. løftet kommunernes aftalte serviceudgifter med 2 mia. kr. og det regionale sundhedsvæsen med 4 mia. kr. inkl. løft på FL.
- Konkret kan der i forhold til kræftområdet fremhæves, at der med finanslovaftalen for 2017 er tilført ca. 2,2 mia. kr. til at styrke kræftindsatsen fra 2017 til 2020.

- Og inden for politiet har omprioriteringsbidraget fx været med til at muliggøre en styrket indsats på en række højt prioriterede områder - terrorbekæmpelse, grænsekontrol og i indsatsen mod bandekriminalitet.
- Politiets bevilling er blevet løftet med over 800 mio. kr. fra 2015 til 2019.
- Og i samme periode forventes knap 600 flere politibetjente ved udgangen af 2019 i forhold til 2015.
- Men det hører selvsagt *også* med til billedet, at der også er prioriteret midler *tilbage* til uddannelsesområdet.
- Vi har fx afsat
 - i. 500 mio. kr. til løft af fagligt svage elever i folkeskolen,
 - ii. 160 mio. kr. til nye lokale uddannelsesstationer,
 - iii. en ekstra kvart milliard til reformen af det forberedende område
 - iv. og 470 mio. kr. til kvalitetspuljer på erhvervsuddannelserne.
 - v. Og senest har vi præsenteret et *EUD-udspil*, hvor der afsættes 2 mia. kr. til at understøtte søgning og gennemførelse på erhvervsskolerne.
- Så jeg kan ikke genkende billedet af, at der ikke prioriteres til uddannelse.

- Tværtimod har vi foretaget målrettede prioriteringer på de seneste års finanslove.
- Og ligeså vigtigt - vi har gennemført en række initiativer, der strukturelt ruster området til fremtiden.
- Det vil vi selvfølgelig også gøre fremadrettet.

- Og hvis vi løfter blikket, så er det også værd at bemærke, at Danmark i et internationalt perspektiv ligger helt i top, når det kommer til brugen af offentlige midler på uddannelsesområdet.
- Det er dels udtryk for en meget høj uddannelsesaktivitet, men også at vi har et særdeles generøst SU- og uddannelsessystem.
- I 2019 er der afsat over 90 mia. til området. Og hertil kommer udgifter til SU på over 20 mia. kr.
- Det synes jeg grundlæggende er en fornuftig prioritering. For uddannelse er en god investering – for den enkelte og for samfundet.
- Og samtidig er jeg stolt af, at jeg kan sige, at det i Danmark ikke er dine forældres indkomst, der afgør om du kan få en god uddannelse.
- Men hvis vi skal sikre, at også de næste generationer kan nyde godt af dette - så kommer vi ikke uden om, at vi hele tiden skal have fokus på at løse opgaverne smartere og mere effektivt.

- Vi kan ikke bare sætte os ned og lade stå til. Det gælder på uddannelsesområdet såvel som på andre områder.
- Og det sker desværre ikke bare af sig selv.

- En fuldstændig afskaffelse af omprioriteringsbidraget på uddannelsesområdet ville indebære en markant begunstiggelse af området, ift. de øvrige statslige institutioner, som fortsat skal fokusere på at løse opgaverne smartere og mere effektivt.
- Det er regeringens politik, at der fortsat bliver trukket et omprioriteringsbidrag på kultur-, undervisnings- og uddannelsesområdet.
- Men fra 2022 har vi besluttet, at midlerne fastholdes på de enkelte områder.
- Langt størstedelen af bevillingerne til uddannelse gives som faste aktivitetsafhængige tilskud til institutionerne.
- Dermed kan det være vanskeligt løbende at prioritere midlerne der, hvor behovet er størst og hvor midlerne dermed skal hen.
- Med den afsatte reserve sikrer vi, at der også fremadrettet vil være et råderum til at lave aktive prioriteringer området.
- - og det er jo præcis det, vi har gjort med EUD-udspillet, hvor vi har prioriteret 2 mia. kr. til at understøtte søgning og gennemførelse på området.

- Det betyder samtidig, at der fra 2022 ikke vil være én omprioriteringskrone fra uddannelsesområdet, som bliver brugt på andre områder.
- Dermed vil uddannelsesområdet alt andet lige være stillet *bedre* end andre statslige områder - som ikke har en tilsvarende sikkerhed.
- Den sikkerhed er det muligt at give, fordi vi har handlet ansvarligt, vi har styr på økonomien og vi har mulighed for at prioritere, også inden for uddannelsesområdet fremadrettet.

- Tak for ordet.